

Presidenterna och deras hästar...

Carl Gustaf Mannerheim, Finlands marskalk och president 1944-1946, vid kejsaren Nikolaus II:s kröning 1896, till höger framför baldakinen.

Mannerheim, en av de sista beridna statscheferna, tjänstgjorde vid fronten i sex krig utan blessyrer – men fall från hästryggen kostade honom 14 frakturer.

Efterträdaren Kekkonen nöjde sig med att vara hästägare av en Orlovtravare.

Sulkysport uppmärksammar Finlands 100 år som självständig stat med att erinra om landets två ojämförliga presidenter och deras hästar, Carl Gustaf Emil Mannerheim och Urho Kaleva Kekkonen.

Text ULF LINDSTRÖM

FAKTA

Republiken Finland blev självständig 6 december 1917 efter att ha varit ett Storfurstendöme i tsarriket Ryssland sedan 1809. Innan det var Finland en likvärdig del tillsammans med Götaland, Svealand och Norrland i Sverige. Både Mannerheim och Kekkonen föddes alltså som ryska undersåtar. Kartan visar i **blått Finlands areal idag**. De röda fälten är avträdelser som del i fredsavtalen med Sovjetunionen 1940 och 1944, främst Karelen och (skymd) korridoren mot Ishavshamen i Petsamo.

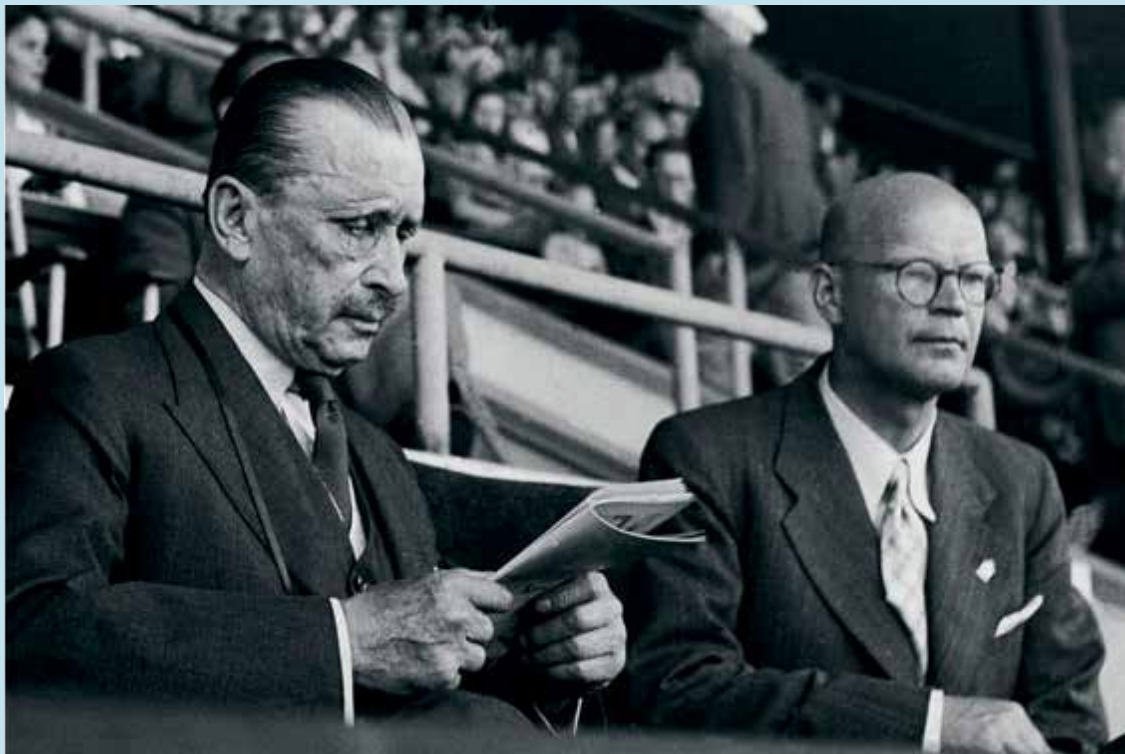

CGM.

UKK.

*St Petersburg.

”Trean värmd bra, herr minister Kekkonen, men kallblodens trav saknar elegansen hos Orlovtravaren som jag minns dem från hovstallet.” ”Ja, herr marskalk. Själv kunde jag tänka mej att äga en Orlovare en dag.” Det kunde ha varit från travet 1945, men tyvärr: Mannerheim och Kekkonen är tillsammans på Olympiastadion vid friidrottslandskampen Finland-Danmark.

U nge friherren – som den odågan ”Emil” han var, hade han nog diagnosticerats med vår tids bokstavskombinationer – fann sin ro och harmoni med hästarna på familjens gods Villnäs (finska Louhisaari), 30 kilometer nordväst om Åbo. Som marskalk av Finland blev han fundamentet för att landet kommande onsdag firar 100 år som självständig stat.

I finländsk tradition markeras dagen ändå med eftertanke och måttfullhet. Sulkysport uppmärksammar begivenheten med att erinra om Finlands två ojämförliga presidenter och deras hästar, Carl Gustaf Emil Mannerheim (1867-1951) och Urho Kaleva Kekkonen (1900-1986).

Mannerheim var bland de allra sista beridna statscheferna. Även som ryttarstaty rest efter Andra världskriget – då utdaterad sed även för monarker – behåller han sin världighet. Att statyns häst, med hans sto Kathy som förebild, framställs i passgång är gåtfullt. Just omkring hans yttre, inte verk, kan hans eftermäle dela Finland idag.

Men så formades Mannerheim också i en övergångstid, bryggan mellan hästburet och motoriserat samhälle, aristokrati och demokrati, uppoffring och vinning. Som yngling – hans ämnesbetyg var lysande, uppförandet fortsatt ”emilskt förgrömmat” – relegerades han från gymnasiet i Helsingfors och sedan också kadettskolan i Fredrikshamn.

(Hans ingifta farbror, polarhjälden Nordenskiöld, hade utvisats som student och sedan nekats professur av Helsingfors universitet.)

Som 20-årig friherre fick Mannerheim, som brukligt i kretsarna, hjälp av famil-

Suomi
Finland
100

Varför bildhuggaren Aimo Tukiainen valde passgång för ryttarstatyn i Helsingfors av Mannerheim och hans Kathy är en gåta som bara bekymrar hästfolk.

Foto xxxx
jens släktingar i tsarens närhet. Han inrulerades vid Nikolajevska kavalleriskolan i St Petersburg.

Som kavallerist förtjänade han snabbt sina sporrar, om än han själv fick betala dem. Likt alla officerare i ryska armén bekostade han persedlarna själv: sju skräddarsydda uniformer, harnesk, hjälm och sabel, stövlar, sadlar, seldon och två hästar. Till det var lönen symbolisk och utsvävningarna i St Petersburgs yppersta sällskapsliv ohållbara. Hans ekonomi räddades med handlån och prispengar vunna i fältridning.

Mannerheims hustru kom till undsättning. Hennes förmögenhet tillät honom att mellan 1890 och 1895 inhandla 14 välstammade hästar, med namn som ej må förväxlas med travare idag: Merry Boy, Kiss Me Quick och hans bästa Lilli.

Å r 1897 utsågs Mannerheim till chef för tsarens hovstall, med anslutande tjänstebo-stad och ansvar för inköp av hästar i hela Europa. Året efter, vid besiktning i det tyska hovstallet, blev Mannerheim illa sparkad, knäet krossades. Hans hälsa – löpande ”uppggraderad” – blev livslång, en väl värdad diskret detalj som fixerade bilden av hans plikttröhet.

Mannerheim kom att tjänstgöra vid frontavsnitten i sex krig utan blesyrer: i Manchuriet, Schlesien, Karpaterna, Rumänien och Karelen. Han ådrog sig 14 frakturer, samtliga efter fall från hästryggen eller besök i stall.

Till hovstallet hörde vagnhästar. Manner-

heims intresse för Orlovtravaren – namngiven efter Prins Aleksej Grigorievitj Orlov – avsatte inga spår, ens fotografier, annat än att han å tjänstens vägnar besökte istrav i Helsingfors.

En 72 år gammal kavallerist som fältmarskalk 1939: fastän vi vet utgången förebådar det medlidande jämförelse med Polens episka tragedi månaderna innan Vinterkrigets utbrott.

Men Finland är skogsland, inte slätter. Mannerheim, med fältvana också av öppna vidder, insåg att hästen var ovärderlig i oländig snörik terräng. Just som överlägsen motorfordon, vars drivpaket krackelerade och olja som frös, hör till Vinterkriget och det finska kallblodets eftermäle som nationalhäst.

Det skulle bli president Kekkonens ansvar att förvalta Orlovtravaren i Finland. UKK, som han omtalades i kod, växte upp i hästrika Savolax som bondson, blev centerpartist, jurist och president 1956. Hans långa ämbetsperiod till 1982 präglades av Finlands geopolitiska öde, att samtidigt hålla avstånd till Sovjetunionen och närma sig Sverige. Den balansakten krävde sina kaprioler också i travets egen värld.

Regelbundna tävlingar med varmblod tilläts inte i Finland förrän 1960. Det hindrade inte Sovjetunionens regeringschef Chrusjtjov att året innan som statsgåva förära president Kekkonen en Orlovhingst, född 1953 på självaste Khrenov-stuteriet.

Lento, som på finska betyder ’Flyg,’ var ett utmärkt namn. Men vad om hans härstamning? Fadern hette Lunatik, farmor Lubjanka. Om fadern var galen må vara osagt, namnet kan oförargligt anspela på månen. Men för UKK var Lubjanka synnerligen opassande. Det var fångelse och högkvarteret till KGB där politiska fångar också avrättats under Stalins tid. Raoul Wallenberg satt i Lubjanka 1945 innan han försvann eller blev mördad där.

Lento varvade avel med träning hos Kaarlo Partanen, som fick ned honom i 1.24-tider. För att gå preparerelopp skeppades Lento över till Sverige på hösten, men sex provlopp med som bäst 1.29,2 förlög inte.

Prins Orlov och hans ledande avelshingst Bars I.

”När jag blir stor ska jag också köra stor häst!” En åtta år gammal Jorma Kontio ser från planket i bakgrunden Lento gå ett jobb längs Kyrkogatan i Uleåborg, med pappa Kontio i sulkyn.

Foto Privat

Efterföljande värvinter, då officiell tävling för varmblod införts – som av en slump? – var Lento tillbaka hos Partanen. Efter ett antal lopp bland tjugotalet konkurrenter sänk-

te han sitt personliga rekord till 1.23,2 och 3.350 (nya) mark i insprunget.

– Lento stallades upp hemma hos oss i Uleåborg för att delta i uppvisningslopp i norra

Finland, minns Nordens segerrikaste kusk, Jorma Kontio, och fortsätter:

– Det var en fin häst men han hade mycket problem med hovarna.

L ento är som avelshingst svärbedömd, om alls avelsvärderad formellt. Godkänd eller ej, han har inofficiellt 19 registrerade avkommor mellan 1960 och 1966.* Att rata Lento hade varit politiskt delikat gentemot ägare som givare, dessutom ogint mot hans stliga exteriör.

Som avelshingst för amerikanska varmblodston är hans ättlingar erkända av Suomen Hippos. För avel med det finska kallblodet, Suomenhevonen, är arkiven motsägelsefulla. Tre avkommor listas i Sukoposti som hybrider. Av de blev Ero-Poika (född 1962, u. Ilppa) bäst, med 40 segrar och rekordet 1.29,6a. Men den raden togs under falskt faderskap (Ero-Lohko), varefter blodprov avstängde Ero-Poika. Efter känt maner i faderns hemland raderades Lentos pojkar 1973 ur rullorna.

Det blev givetvis varierat resultat på varmblodssidan, men med en fullträff i femte generationen. An-Amanda (e. Jexpress Dahlia), född 1998, har lämnat många fina tävlingshästar. Bland dem An-Lady (e. Tag the Devil) som var tvåa i Oaks 2013.

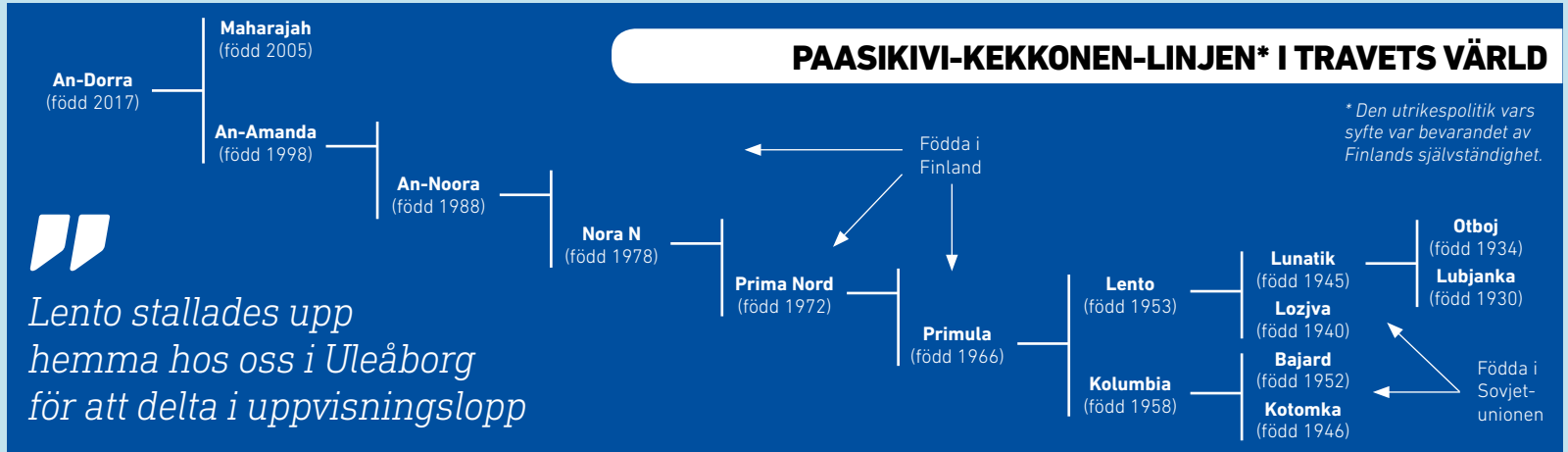
Den travpolitiska trianguleringen, Sverige-Finland-Ryssland, fortsätter. I maj i år födde An-Amanda stofölet An-Dorra efter Maharajah. Att president Putin hittar en Orlovhingst med Lunatiks faderslinje att skänka som An-Dorras gemäl vid nästa statsbesök i Finland är, om än symboliskt mättad linjeavel, litet troligt. Sovjetunionen hade som bekant omvänd Midas-beröring vid hantering av vad som hört tsardömet till: parkettgolv, Fabergés ägg, Orlovtravare.

An-Dorra får hellre se fram mot att erövas av William.

ULF LINDSTRÖM
info@sulkysport.se

*http://www.sukuposti.net/hevoset/lento/7661

PAASIKIVI-KEKKONEN-LINJEN* I TRAVETS VÄRLD

”Lento stallades upp hemma hos oss i Uleåborg för att delta i uppvisningslopp

* Den utrikespolitik vars syfte var bevarandet av Finlands självständighet.